Пролетареф йӏшу ӀӀалата, йӏакбӀн!

РӀЙА ТӀЭЗӀЭ

ОРГАНА КМ ПК ӘРМӘНИСТАНЕ
„ԲԵՅԱ ԹԱԶԱ" ՕՐԱԳՐ ՀԿՊ ԿԵՆՏԿՈՒՄ
„РӀЙА ТАЗӀА" ОРГАН ЦК КП АРМЕНИИ

№ 104 (916) | Лэ'д, 29 декабре сала 1957 | Оимэт 20 капек

Сьбе тӀэмам дьбӀэ 35-салийа сазкьрьна Тъ'ьфача Республикед Советие Сосиалистие.

Бьра бьжи пъзмамтийа щьмаӀтед советиейӀэ бьратие!

ДьӀа зӀэ'ф продуксиа сӀэнайе бьдӀэ ӀӀалет

Qбр'ьлӀа ПКТӀС XX рйа дьӀа пешдабрьна Ӏ'эму ч'ьлед малӀэбуна щьмаӀтийӀэ ТРСС нийан да. Партиае пърданийӀэ пешийа тӀэмамийӀа щьмаӀта мӀэ, ӀӀэки ӀӀава ӀӀа'эдӀэ тӀарийӀийи ӀӀьда аине ӀӀэрдана продуксиеда сӀэр ӀӀэр бьиелийи Ӏ'эсабкьрьи бьӀийьна у дарбазбьи ӀӀъ ӀӀалатед капиталистийӀэ йӀэр пешдачийи. ТӀэмамийа ӀӀалате мада бона ӀӀэдӀийьда ӀӀэе пърданийа тӀарийа ӀӀэда сосиалистие фӀэрӀэ бьйӀэ у хабатӀэкӀэ гушли те кьрьие.

Бь сайа ӀӀэданийьда ӀӀъраред qбр'ьлӀа ПКТӀС XX у миассркьрьна ӀӀъраря партиае у Ӏ'экӀӀмӀэте ӀӀэрӀэда дьӀа Ӏ'ӀӀаккьрьи ӀӀэрӀэ'арикьрьа сӀэнайе у мекьрьие хабатӀ'аред сӀэнайа республика мӀэ ӀӀьйийӀэ пешдабрьна ӀӀэрӀэ'арикьрьа сӀэнайе у мекьрьие хабатӀ'аред сӀэнайа республика мӀэ ӀӀьйийӀэ пешдачийи. ТӀэмамийа ӀӀалате мада бона ӀӀэдӀийьда ӀӀэе пърданийа тӀарийа ӀӀэда сосиалистие фӀэрӀэ бьйӀэ у хабатӀэкӀэ гушли те кьрьие.

Бь сайа ӀӀэданийьда ӀӀъраред qбр'ьлӀа ПКТӀС XX у миассркьрьна ӀӀъраря партиае у Ӏ'ӀӀаккьрьи ӀӀэрӀэ'арикьрьа сӀэнайе у мекьрьие хабатӀ'аред сӀэнайа республика мӀэ ӀӀьйийӀэ пешдачийи. Т

Т'ыфача чәчинә республикед аза

35 сал бәре, 30 декабре сала 1922, қөр'ьлт'а Советләр Һәмт'ыфаҹы Деклараснә у Қәчлиаисар ӷабулә-жәр дәрһәҹа сазәкрыә Т'ыфаҹа Республикед Советне Социалистне.

Ф'ыкра сазәкрыә Т'ОСС, чаwа т'ыфаҹа азаһә мәтеед аза, бь рәәздыйа хwә һәр'ашӧхӧлкрыә шьмәа'тед бь әхтийари wәкә һәв Ленине мәэьн да.

Ленин ӧ ф'ыкра пешда к'ьнаә бар Партиа Комунистне, бәр н'ьму шьмәа'тед wәлате мә, избатькр лазьмайа т'әркиҹ, йа сазәкрыә дәwлата социалистнә п'ьр'мьлә'тә т'ыфаҹиә йәкбуйи.

Сазәкрыә ТРСС һатьбу вәзәркрыне т'әмамийа процесә пешдәwйина республикед советләрнә шаһ'ьлва ед кӧ пешда һатьи нава апрә Октябра Мазьнда. Революсиа социалистне, йа кӧ wәлтәрәтә Һ'ӧкӧмотйа мьлә'ьлара у каштаалста, Һ'ӧкӧмә'та Советне сазәкр, ниме мьләтне-колехийә ӷраан шкенәд у бона шьмәа'тед азабийә рә wәкр бәр бь чекрыва э'мьре т'әәэ.

Сәр Һәмме шер'ьанда федераснә Урысете, К'илдре шара э'ьлан бь ачкы һатә мәасәркрыне Һәмәшӧхӧлкрынә гәләх мьләт у шьмәа'та, Н'ьму шьмәа'тед майин батә бәwәәкрыне. wәки тәне т'ыфаҹ республикед советне ме мәшалеб бь ада wаһәбийәсти у азайа хwә хwәлкы, гасәкиншьи у пешдабрыва малйәбуна шьмәа'тне мәасәркрыне, бона хәбатк'ара э'мьре хwәш сазкрыне. У т'ыфаҹа ёса һатә сазкрыне—Т'ыфаҹа Советнә йәкбуйи у зор, йа кӧ ньйа пандәй республикед-советнә социалистнә йь әхтийарнед wәкә Һәв ӷәк дькь. Газийа Совета Т'әwрәбьлнә ТРСС-да «Бәр бь шьмәа'тед Т'ыфаҹа Советне», йа кӧ сесна нобелийанҹеда һатә ӷабулкрыне, те готыне: «Урыс, украин у бәлорус, узбек, ӷазах у ӷорҹ, адрбешан, литов у молдав, латиш, киргиз у таҗик, әрмәни, т'ырк'мен, әстон, шьмәа'тед республикед антоном у марза у н'ьму шьмәа'тед wәлате мәйа майин, ед кӧ р'ьйе достне у интернасионализма социалистне Һаньна т'әрбийәткәрне, Һ'ата Һ'ата мала бәратнә йәкбуйидә Һоғәртйа мәэьнә мьләтед социалистнә ӷәк бунә».

Т'ыфаҹа Советнә т'ынәнә мьләтед Һ'ӧкӧмдар у т'ынәнә мьләтед бьдест, чаwа әw ӷәка п'ьдшатйа Урысете-кәала шьмәа'тада» Һәбу, чаwа әw ӷәка дәwләтед буржуазнә-нә п'ьр'мьлә'тә Һәйа. Һәр республикажа т'ыфаҹе, нәгьредайи рәәэма бьмыи у мәэьнайа територна wер'а, әхтийарийа wе мина әхтийарнед Һ'ьму республикед т'ыфаҹнә йа майинә. Wәлате мәда Һәр шьмәа'тәк хwә Һ'әсаб дькь чаwа шьмәа'тәкә бь әхтийари wәкә Һәв нава шьмәа'тед майинда.

Сазкрыә Т'ыфаҹа Советне-дәwлата социалистнә п'ьр'мьлә'тә дьйаеда йа э'ьлан-алт'ьндарийа сойасәтийа мьләтийе ленине, йа Партиа Комунистне, сойасәтийәдостне йа әхтийарийа wәкә Һәв у Һәвр'ашӧхӧлкрыә шьмәа'тәйа бьратне бь. Шьмәа'тед ТРСС-ед кӧ нава ноғәртйа мәэьнә мьләтед социалистнә йәк бунә, бь сәрк'ийә Партиа Комунистне Н'ьму чатьнайа алт'крыә у Урысета кӧ бәре пашдамайи бу, ньйа кьрьнә дәwләтәкә индустриалә-колхозийә зор, социализм чекрыә у ньйа бь ачкы пара чекрыва комунизме дьәдийьн.

Дь салед Һ'ӧкӧмәтйа Советнә Һ'ьму республикада сәнайа зор Һатиб сазкрыне, кадред мьләтийәсьнйа п'ала пешда Һатьнә. Гӧмрәл' пешдачуйина экономика мьләтне, йа республикед т'ыфаҹиә советне жь ван рәәэма те к'ьвше: Һьмбәри сала 1913 продуксиа т'ӧмәри йа т'әмамийа сәнайа кӧ територна Қазахстенедә, сала 1956 36 шара зедә буйә, Ғорштанеда—29 шара, Киргизиаеда—42 шара, Әрмәнистанеда—45 шара, Таҗикстанеда—27 шара, Т'ырк'мениаеда—17 шара, Адрбешаненда—13 шара, республикед рәх бь'ра Балт'ийаеда Һьмбәри сала 1940 5,7—7,5 шара, РСС Молдавиаеда Һьмбәри сала 1940—5,6 шара. -

Дәйде социалистне бона хәбатк'ared Һ'ьму мьләта ре wәкр бәр бь хwәндийе, культуре. Wәйде советнеда 40 шьмәа'та зедәтьр, ед кӧ бәре инвасара wан т'ӧнабу, бона хwәйе инвисара хwә. Һәрке Урысета п'ьдшатнеда, мокт'әбада у идаред хwәндийнә майинда дерс н'ьмли т'әне бь зьмане урьси дьдан, ньйа ТРССда дәрса бь 55 зьмана дьдьн. Н'ьму республикед ньйәтнеда г'р'а фәра йа идаред хwәндийнә бьльд Һатиб сазкрыне. Бьра кӧ кӧ т'әне университет, ле бса жи академиаед блма Һәнә, к'ижанда кадред бәмдарайа мьләтне дьхәбьтьи.

Һәвр'ашӧхӧлкрыә бьратне йа Һ'ьму мьләтед ТРСС дәwлата социалистнә йәкбуйида Һ'ьмли сьрәте wан хӧлаәтийа. Дәwса щӧлаби у Һәвн'ьнәкрына бәре, дестн, йәкбуйи у алийәвкрына шьмәа'тайа мазьи пешда Һат. Сәwәта зор йа wе дестне бащдә готи рьыд Һата к'ьвше wәхте шәр'е Wар'әшнейи Мазьи, гапа шьмәа'тед ТРСС ни кӧ т'әне аза у набьидстйа хwә хwәйкрьи, де бса жи т'әламийа мәрвайе жь ферә йа фашизме хьхькрьи.

Ньйа Һ'ьму шьмәа'тед wәлате мә мьле хwә дана мьле Һәв у шәр'к'ьвне дьки бона фәландьна программа чекьрьа комунистне, йа кӧ ӧр'ьлта ПКГС XX тр'а дитийә. Плана сәрә йа пешдабрьыва шьмәа'тийә ТРСС нава 15 сәлада, йа кӧ ньйа Партиа Комунистне у Һ'ӧкӧмта Советне Һазәр дьки, тр'а дьбинә 2—3 шара пешдабрьыва т'ьлед сонайейә сәрә у бь чапәкә мазьи пешдабрьыва малйәбуна гӧндитие.

Дәwзәта Советне т'ьме т'әфокурие шӧ дәрһәда раст Һәвр'ашгредана к'ара дьйа пешдабрьыва qәwзәтед дәрдайийә т'ьмийа wәлет у Һәр республикажа т'ыфаҹе бащда Һьдайи, дәрһәда т'ьме пешдабрьыва экономика, культура у хwәшжийи а Н'ьму шьмәа'тед ТРСС. Ван салед пашьда Һатийә мәасәркрыне эн'ещ ньйәкрьына әхтийарнед республикед т'ыфаҹе дь шӧхӧле сәрк'әрькрына малйәбуннеда, дь дәрәда планкрын у финансәкрына дәwлатда, шӧхӧлкрына суде у әдминистратива, чекьрьа культурнеда. Өwә йәке мәшалед дьйа ньйа ньйа сәрә бь'ра пешдабрьыва инисиатива у qәwзәтед өфрандәwә Н'ьму республикед т'ыфаҹе, бона qәwинкрьна дости у Һәвр'ашӧхӧлкрьна бьратне йа Н'ьму шьмәа'тед Т'ыфаҹа Советне.

Партиа Комунистне, йа кӧ сойасәтийа ленинийе мьләтне дәрдаз дькь, Т'ыфаҹа Республикед Советне Социалистне, зорайа wейа экономикине у мәшалед хwә-хwәйкрьна wе qәwин дькь, хәбатк'ара т'әрбийәт дькь бь рӧн'е достийа шьмәа'тд у интернасионализма пролетариева.

Мәрәме т'ьмәри, к'ара чекьрьа комунистийа т'ьмәри Һ'әсаб дьйи кашйа мәэьн йа wат'әийәйа шьмәа'тед ТРСС. Бь сәрә Т'ыфаҹа Советне, чаwа дәwлата социалистийә б'ьр'мьлә'тә, хәбатк'ared Һ'ьму республикед советне Һ'ьме qәwин йа нәбидости у кӧлилкәдана хwә дьйаеда qәwзәта wана нава достийа шьмәа'тадана.

35 сале Һәйатийа хwәда Дәwлата Советнә-ә п'ьр'мьлә'тә qәwзәта хwәйа жийийә-мәэьн, четьртийьна хwә жь Һ'ьму дәwлатед буржуазие ньбәткр. Сойасәтийа ленинийе мьләтие, сойасәтийа әхтийарийа wәкә Һәв, дости у бьратна Һ'ьму шьмәа'та, йа кӧ wәлате мәда алт'ьндари брийе, т'ӧмәмийа дьйаеда бь миллиона мәрвә рӧйдар дькь дь шәр'к'ийа wәкта, йа кӧ әwана дьбьи бона э'ьлайе нәбидәстийа мьләтие, бона азайе у сосиализме.

А. Шишков

Бәр бь өр'ьлта ПКӘ XIX

Бона Һ'ӧрмәта өр'ьлт'е

Колективед дәстчеханед дәрдайийнейе нәй'ийа Ишеване сайа лаҹа кӧ те бьрьне бона Һ'ӧрмәта өр'ьлт'а ПКӘ XIX планед дәрдайийнейе сала 1957 бь 106 сәлаәфа жь wәлде зутьр қәдандьи. Wана бьһае 61 милион манати продуксиа дана wәлет, йа кӧ Һьмбәри пар бь 9 милион манати зедәйе, Дәстчеханед дәрдайинеда бь 12 сәлаәфа дәрдайинтийа хәбате бьльд буйә у бь 3 сәлаәфа хwәәимати ньмз буйә.

Дәстчеханед нәй'ийе дәрдайинне бәрщдари Һьлдана сар хwә Һ'ата wәтасийа сала жь плане дәр продуксиа бьһае 2,5 милион манати бьльдә wәлет.

БӘР СӘД ҺЕКТАР ХWӘЛИЕВА 1.000 СЕНТНЕР ШИР

Колхоза гӧнде Пер Көг'бела 20 декабре бәр Һәр сәд һектар хwәлиева дәрдайина шир жь Һ'әзар сентнер дәрбаз бу. Жь сәре сале жь Һәр челәкие 3.600 килограм шир Һатийа стәндие, эн'ещ зо'р, нә кӧ пар Wер'а т'әвайи бәр Һәр сәд һектар хwәлиева 85 сентнер гәшт, 323 килограм ньрн у бәр 100 һектар чанднмазилед Һәбе нан 97 Һ'әзар Һек Һатийа дайие. Бона wан ачхийа колхоз сала 1958 әхтийарие дьстина диса т'әан Виствака малйәбуна гӧндитийе Һ'ьмт'ьфаҹие бз.

Вьрз п'ак Һатийе т'ашкилкрьне хwәйкрьна Һ'әйwанат wәхте сәрафәр'. Н'ьму Һ'әйwанат т'әwле гәрм у ронайида Һатьна щинаркрьне. Өwана дӧбра п'ьр' дьстина, сайа к'ижане ньйа Һаҹас шир те стәндье, чьрас кӧ Һәвие wәхте т'ере дьһатә стәндие.

АЧЪХИЕД АРТЕЛЧИЙА

Колективa артела Qан'анейе-к'ьнцьдуртне бь достаниед т'әсава бр бь өр'ьлт'а ПКӘ XIX дьба. Артелчийа плана салаwәхте бь Һ'ьму инсандайанава жь wәде бист рожа зу қәдандьи у продуксиа бьһае сәмилион 636 Һ'әзар манати дан. Һьмбәри пар бьһае 300 Һ'әзар манати продуксиа зедә Һатийа бордане.

Дәрдайийтийа хәбате бьльд буйә, хwәәимәтийа продуксиае дәwса 0,4 сәлаәфе бь плане тер'а дити бь 0,7 сәлаәфа ньмз буйә.

Эн'ещ бьльд буйә башбуна продуксиае.

(АТӘ)

★ ★

Механизаторед СМТ Эшмадзинйә № 1 бона Һ'ӧрмәта өр'ьлт'а Партиа Комунистийә Әрмәнистане к'ьтьр нава ҹаҹа сосиалистне у борҹ Һьдана сәр хwә Һ'ата рожа бабуна өр'ьлт'е хәбата т'әәэкрьына трактора у машинед майин к'ӧта бьки.

Шькьлда: механизаторед пеш А. Газарйан у А. Чилингарйан wәхте хәбате. Өwана планед хwәйә роже бь 150—170 сәлаәфа дьдьдийи.

★ ★

Сәлама бҺратие щЬмаә'та руминр'а, йа кӧ сосиализме чедькә!

Биказ ве гаве

Һәә шара, гава әз темә Биказе дьхазЬм пе бЬн'әсЬм, чь тЬштәки т'әзә натЬнә кЬрье нава ви ва'дйида.

Чәтьиь дәрһәа ве н'әму хабатеда бьнЬьисЬм, чь кӧ вЬоа те кЬрье. Әзе т'әне дәрһәа авайе электрстансиеда хӧбәрдьм.

Дӧ мән дәобаз буйә жь ве роже, гава бь э'йди кубометред сементйә пешьн hатнӧ данине н'ime ви аваййда. НЬйа чә'ла тар'кийә бь к'урайа 26 метри бь т'амами hатийә гә-hастие. Вьра hЬм сәр шинжакрьяиа агрегата, hЬм жи сәр данина дигара дьхәбтьн.

Вьра пӧш турбин ве бьхәбтьн. Әw турбинана жь Чехословакиеда анинӧ. Ани ә'рд hатийә бетонкьрье бона 4 турбина, де бона дӧ турбинед дье әw хабата нЬна те кЬрье. Wер'а т'әнайи те бетонкьрье н'ime авп'арәәкьра у дает бь монтажкьрьна дәмудазед wан кьрьна.

Обйектӧка h'әwеск'ара h'әwзе бона хwәйкьрьна дәрәца аве, йа кӧ мина бірәкә тар'кийә. К'урайа ве 60 метро, ле сәр э'рде бьльндайа ве 30 метра, диаметра ве 28 метр. Дигара h'әwз иди hатьнә чекьрье у бетонкьрье, нЬйа хwалие жь нава ве дәрдьхьи.

Нава т'унедеда хәәәдед пашьн тона дәрбазкьрье бона бетонкьрье у хwәйкьрьна гранийа чйе. Wәхте кЬрьна wан хабата h'әму операсиа hатьнӧ механизасиакьрьиа.

Ле т'әне бь wена кӧта нә'ә хабата сәр чекьрьна hидрәэлектрстансиа навә В. И. Ленин. Нйа н'ime камера шиберие те данине. Те к'ӧтакьрье хабата бона чекьрьна аваие, йа кӧ сәба хабатийед hидрәэлектрстанциеда.

Биказ рож бь рож незики ви wа'дйи дьбә, гава электрӧэнергийа ве ньье бьде бәжар у гӧнда, заӧд у фабрика, ве бьхәбтьн бь бәwәта т'әзә, ве али механизасиакьрьи у электрификасиа wалет бька, мазилед хwәлийа хӧлә'нӧ мәьи ве авдо, h'але шмаә'те ве дӧйа хwәйи бьда.

Саиду Маийа.
Жур'налисте румин.

Пешдачуйина дәрәца культура щЬмаә'те

Нава ван дәй салед пашьда wәдетда рәәма мәк'тәба бь чапӧкә мәьи әедә буйә. Мәсала, т'әне рәәма мәк'тәбед орт'ә гЬ-hиштийә 15.963 к'ижанда wакӧ 2 милион шапрт hиндьбьи, де рәәма дәрәлара дьгЬижә 88 h'әзара, hЬмбәри салда 1938 рәәма хwәнд'ара нЬйа 3 шара әедә буйә.

Нава ван дәй салед пашьда республикаеда рәәма нӧшрк'ара к'ьгЬеб бь чапӧкә мәьи әедә буйә. Мәсала, т'әне рәәма мәк'тәбед орт'ә гЬ-hиштийә 15.963 к'ижанда wакӧ 2 милион шапрт hиндьбьи, де рәәма дәрәлара дьгЬижә 88 h'әзара, hЬмбәри салда 1938 рәәма хwәнд'ара нЬйа 3 шара әедә буйә.

Республика Руминиаейә Щьмаә'тиеда бона у техйика сал бь сал пешда дьчә.

Шькьда: реактора Руминиаейә атомийә пӧшьн йа кӧ ве аг'рие данә хабате.

* * *

Республика Руминиаейә Щьмаә'тиеда бона пешдабрьна малhәбуна гӧндитие галак трактор у машинед майни тенӧ чекрьие.

Шькьда: тракторед т'әзә кӧ завода тракторайә бажаре Сталин чекрийда.

* *

Әстәрийа индустриализасиа сосиалистие, кӧ wалатед демократиа щмаә'тиеда те дәрбазкьрье, бона зу пешдачуйина сәнайе мәшалед фьрә сакьр. Hьмбәри салда 1938 сала 1956 дәрдайина сәнайа Республика Руминиаейә Щьмаә'тие бь 3,3 шара әедә буйә.

Әгәр әм дәрәца сала 1938 100 салефи hьллы, сала 1956 дәрдайина сәнайа электрийе у энергиа гарние гьhиштә-648 салефа, дәрдайина сәнайа к'ӧмьре -215 салефа, йа машинекьрье у hәсьhиәзьрьрье - 605 салефа, йа к'имиае —574 салефа, йа сәнайа материалед чекрие —850 салефа, йа сәнайа дарбешкьрье —279 салефа. Сала 1938 hьмбәри сала 1956 дәрдайина мәшалса дәрдайие бь 4,11 шара әедә буйә.

Әгәр сала 1938 рәәма трактора wалетда дьгЬиштә 4.858, ле сала 1957 әw рәәма гьhиштә 32.160. Сала 1938 wалетда әәт комбайнӧк т'ӧнибу, ле сала 1957 wалетда 8.438 комбайн-дьхәбтьн.

Рәәдм у избати

30 декабре сала 1957 щьмаә'та румин әйда 10-салийа Республика Руминиаейә Щьмаә'тие дьда к'ьшие. Әр дәмзандьна нишандайина wейа галак мәьи hәйә т'әрийа щьмаә'та румийда, чьмки әwе 'п'адшаи да hьдане у к'ӧтасийа сала 1947 республика щьмаә'тие саакьр у бь wә Бже к'ӧтакьр революсиа буржуазие-демократие у дәрбази этапа революсиа щьмаә'тие у бьльндькрьна дәрдайинтийа хабате.

Сакьлына республика щьмаә'тие сьр'к'арийа щьмаә'та румие п'ьӧ-бр'ӧна бона галие у нӧбьнәстийа ньлатие бь алт'ьндари к'ӧтакьр. Әw әка бу алт'ьндарийа т'арини шәр'-т'арийа сьнфа п'алада, йа кӧ гӧнди хабат'арр'а к'әтә т'ьфаде, бона атмиькьрьна әәйдед буржуазие-ньк'әдарие у әултийа империалисте.

Нава дәй сәлада галак гӧнастьед wәьи пешда hатьнӧ нава э'мьре wалети сәйасәтие, әкономике, культуре у мәслуутиеда.

Сәйасәтийа индустриализасиа сосиалистие, әәйде щьмаә'тие-демократие бона темпед зу пешдачуйина сәнайе рокә фьрә вәьоа. Сала 1956 әна продуксиа сәнайе 3,3 шара hйа зә'ф бу, нӧ кӧ сала 1938, йа кӧ hьллы, сала 1956 дәрдайина сәнайа электрийе у энергиа гарние гьhиштә-648 салефа, дәрдайина сәнайа к'ӧмьре -215 салефа, йа машинекьрье у hәсьhиәзьрьрье - 605 салефа, йа к'имиае —574 салефа, йа сәнайа материалед чекрие —850 салефа, йа сәнайа дарбешкьрье —279 салефа. Сала 1938 hьмбәри сала 1956 дәрдайина мәшалса дәрдайие бь 4,11 шара әедә буйә.

Әгәр сала 1938 рәәма трактора wалетда дьгЬиштә 4.858, ле сала 1957 әw рәәма гьhиштә 32.160. Сала 1938 wалетда әәт комбайнӧк т'ӧнибу, ле сала 1957 wалетда 8.438 комбайн-дьхәбтьн.

30 декабре сала 1947—30 декабре сала 1957

Бь пӧхьле индустриализасиа wалетә сосиалистиеда дәстаиинкьра галак мәьи бу сазкьрьна ч'ьәлед сәнайейә т'әзә-машинечкьрье у электротехникие, ед кӧ нишандайина wана мәьи hәйә бона малhәбуна щьмаә'тие у бьльндькрьна дәрдайинтийа хабате.

Wәхте h'ӧкӧмәтийа щьмаә'тие гьhиштььӧ ве йәке, wәьи териториа wалетда дьhа раст у бь расионали hатьнӧ щинжакрьие қәәтед дәрдайинтие.

Гӧнастьед мәьи пешда hатьнӧ бса жи малhәбуна гӧндитие у әмьре гӧнда.

Жь сала 1949 дәстпекьри гӧнди бь алик'арийа дәәләте сәр рйа кооперасиякьрьна сосиалистие сакьлна.

Н'әтәйи I нйайре сала 1957 малhәбуна гӧндитиеда сектора сосиалистие 16 салефе т'әнаи йа мәьиеда малhәбуна гӧндитие дьда хабатедьие у 13,065 малhәбуиед wейә кооператиие hәбун бь мәьиеда 2.741.478 hектари, ед кӧ 1.111.741 малед гӧндийа йәк дьхьи.

20 hай'ред марзед малhәбуна гӧндитиейа мәьида кооперасиякьрьна гӧнд hатийә к'ӧтакьрье. Марда әәмьи станциед машина-тракторайә дәәләте (240 әедәтьр), мәшал дан бона бьльндькьрьна әк'ьдайина hәр hектаракә.

Чапа hаслата hәйwанәта т'ӧмәри сала 1956 бь 19 салефа дьда әедә бу, нӧ кӧ сала 1938.

Нава дәй салада культура Руминиие wи галак пешда чуйә. Руминиаеда э'йни әәйдед дәәләте культурие те қәәдьие.

Мәшалакә пешдабрьна культураеда hәр hәрә Руминиаеда h'әәлб дьбә хабата бона hьлдана нахwәндие. Нйа нахwәндьти бь т'амали hатийә hьлдане h'әму зар'ед кӧ э'мьре wан гьhиштийә бона мәк'тәбе, система мәк'тәбед әлементарда дьхуньи, йа кӧ боршли у бе п'ӧрайа. Гавед пешьн hатьнӧ кЬрье сәр рйа hәр бь хwәндьна н'әвтсалийа гомӧрийә боршан. Бажар у гӧндед Руминиаеда нйа незики 16.000 мәк'тәбед хwәндьна т'ӧмарийә әрсала, н'әвтсаза у хабата hәнә, бь 2.000 мәк'тәба әедә, нӧ кӧ бәри шер'. Дӧ милион зар'ед wан мәк'тәбада дьхуньи.

Бь н'әсабьнлана ве йәке, wәьи Руминиаеда т'әви румина шерә мьлотед дье жи дьжни, дәәлата щмаә'тие-демократие галак мәк'тәб вәкрьна, к'ьларс хwәндьи бь ьмане wан мьлотайа де т'әрбазкьрьие.

Гӧндед Руминиае бь культури сәә пешда чуйә.

Н'имли hатийә гӧнастие ӧблькьрьна дохтрие бона бьналиед гӧнд.

Ван рожа Руминиаеда щьватед пьр'марье тенӧ дәрбазкьрье, к'ьдәре бь дӧ: н'әзара бажарийа мина мәрьвакьи бона э'дәайе пешда тен. Әwана бәгәм дьхьи у бь т'амали хwәй дьхьи Манифеста э'ддайе, бь к'ижане ве аг'рие шеwрдарийа Мәкаеейә wәк'ьлед партиаед хwәндьие у п'ала бәр бь н'әму щьмаә'тед дьйае бу.

Абзора орт'эмьэтие

Сала кьрнед мэзьн

Сала 1957, йа кӧ дьнэ, салэзо п'ак бэ. Эwе сале чьрас шабун ваи мала бьратнейа щымэ'тед walатед сосиалистиер'а. Эwе сале бь ачьхэд мэзьнна вар'едьяти wаэо милиардик варев, ед кӧ дэра бӧбрэда ленинизмейа алт'ьндар т'оп буно, у сай бежи бь дайина пэсне wан ачьхэйа дэра дьйлае дфьр'ьн дорэр'ед бь дэте мэрьвэ чекьри, ед кӧ жь аине walате социализмейи э'ньлы-Т'эфаqа Совете натьна бӧрдане.

Сала 1957 бонэ Wат'эне ма сала нобелийине бу Тэви щымэ'та совете э'йда 40— салийа Октябре дэнэ кьвше ь'эму мэрьвед хӧбате, фькьр у прогресе. Кьвшкьрьна э'йда Октябре бу ешинадэйина алт'ьнарийа идеаед э'ьдлае у социализме.

Исал хӧбатекэ мэзьн Чинистанед натэ кьрае, йа кӧ бь ачьхи ньана ешинадийа э'ньлы qэдэнд. Нана пенисэлийа walатед haqас тьшт натийэ кьрае, чьрас кӧ Чинистанэ кӧен нана сод салада нькарбу бьнна. Бь кӧбарийа закони щымэ'та ешинадийа э'ньлы-база индустриализасийкьрна walет чекьы-натийа qэдэйдьне.

Сала 1957 бса жи walатед сосиалистиейа мэйни алие пешдабрьна экономикае, культурае у п'аккьрьна walае щымэ'тед гьнишитие дастаниед бӧрбьч'ьэ. Газета Булгариае «Отечественн фронт» дьнвэнсэ: «Агре социализме дьйа ӧэwэн ишвэ дьдэ т'эмамийа территориа лагера сосиалистиейэ мэнэдэ жь Эльбе ньтаи бӧрэд щэнуре у рйа т'эмамийа мэрьвайе ронийи дько бӧр бь пашэхтие».

Эw ньна wэ'дэки бсада дьжин, гава капитализм дьчэ бӧр бь э'йни батмишбуна хwэ, ле социализм бь куэайи ч бь бӧрэйи пешда дьпэ. Эw ньна дьйа ӧэwэн даиэ кьешие шеwрдэриед Москвайэ wак'ьлед партиед комунистие у п'эда. Декларасия у Манифеста э'ьдлае, кӧ шеwрдэриада натьна qэбулкьрьна, qэмийбуна йажэйна лагера сосиалистие у э'ьмэмийа орт'эмьэтие дьйлэ'ьнэ. Эwе сале бь ачьхэд кьвше, э'ьдлае'ьвийа система сосиалистие э'йан дьхьи. Wер'а гьредайи газета Шведиае «Нйу даг» дьвьнсэ: «Сосиализм у э'ьдлае ньвэ'а сьхьредайина».

Мэрьвед т'эмамийа дьйлаейа сала бӧрэ хwэ дьдьна Т'эфаqа Совете у walатед сосиалистиейэ мэйни, ед кӧ гьме курса ньбэтийа э'ьдьи дьфэдьни. Хаетьна walате мэ дэрйоэда дьйаеда э'ьдлае бехоф бьхьи щэрэкэ дьне жи ньта кьвше сесия Совета Т'эwрэфьльнэ ТРСС-да, йа кӧ ньаг'ие бу. Министре нӧхьлед дэр ТРСС ньэ. Гьрэнко у К'ьтьбе Комэрэ'эйна ПКТС ньэ ньэ. Хрущ'ов, ед кӧ сесийаеда хӧбӧрдан, бь ньрьан эw приспинана ш'ровакьрьн, бь к'ижаньна Т'эфаqа Совете нана сойасэтийа хwэйа дэрда те сэрк'ьрикьрьне. Н. С. Хрущ'ов гази дьчьлэтед рэвае кар пьред Ньӧшатие бь рйа ньвэ'ахӧбардан, бь ф'ьмэдри, бь бӧрдайин сафийэ, шер чаwа мэйала сафийэрийа проблемед орт'эмьэтие жь орт'е ньлдьн, ньэсаб ньлдьи ньае дьйлаейи ньна, гава дьмлэтед социалистие, у капиталистие ньнэ. Совета Т'эwрэфьльд мина мэрьвэ шӧхьлькьрьна Ньӧкӧмэта Совете сойасэтийа дэрда бӧсэмкьр у гьэн парлямент у Ньӧкӧмэтед ньэм walата кар бь гьӧйдэ рийа алаьм э'ьнэ'ькьна пешдатинед совете, ед кӧ бона шӧхӧле хwайкьрьн у мэ'ькэмкьрьна э'ьдлаейэ.

Эw инициатива Т'эfрэда Соегиеае т'эсэ алие т'эранийа мэрьвайе п'ак натэ qэбулкьрьне. «Ньэр'ахӧбардан, ле ньэ кӧ лашбэийа сильнкьрьне-эw хастьнайа кӧ ньэму walатэда те бьнистьнэ», эwан дько гаета Франсиае «Пуманите». Мьэлаьна Дере американкьн э'йан Липпман дьвьнисэ: «Ньэрке эм ньэ'ньед Штатед Йажбийа сэрк'ьрикьр) бӧрк' сойасэтийа дэст жь ньэр'ахӧбардан к'ьшандьне дэрбэзкьн, эме дьйлаеда эзарэко бе ньэ у ньэсаб бьгьнньна хwэ».

Ле рэвае'да ньна дьхьи эw ньнийана, ед кӧ мина бӧрэ дэст жь сойасэтийа «qэwэтэ»-йа п'ун'ьуйи нькьшиньи. Дэрйоэда нье йокеда т'эwна бира ма результатед сесия Парижейа Блока шмал-атлантие (НАТО). Ньньер'и нье йаже, wаки э'ьламэтиед т'эwбуед нье сесийаед те готьне дэрйоэда лаьмайа ньэр'ахӧбардана Т'эfрэда Советиер'а дэрйоэда пьред ешльдэнинеда, ле мэрэме ньмиди Парижеда эw йаж бу, wаки т'ьрдэрэдьтнед эскэрие дэwийиьи. Сесийе qэрэwар qэбулэр дэр'эда территориа Германия Рэвае'да шиwаркьрьна рэкэтед америкие, йа кӧ дьбэ т'эте бӧр бь qэwийьрьна qэййеа эскэрие у т'ьжбуна ньае орт'эмьэтие.

Щымэ'тед Европа Рэвае бӧрэ ньдьбьи wан планед бь qэййа дэртед Гаэта Белгие «Ольте» дьвьнсэ: «Лаьмэ реет бежьи, wаки фькьра Едгьлаеда мэхлэуртие мэдэ'ьн ракетеда. Бь wа щур'эйи дьфькьрьна бсэ жи walатед НАТО-йа дьнедэ».

Планед империалистие, ед кӧ мьэфьльи азайи у ньбьдэстийа щымэ'таньи, раети мьэдьльдэрк'ьтьиед дьйа бӧрэ'тен, п'ared дьйлаейа мэйнна жи, бӧрэ э'ьлаьи ԝәлатед Африкае у Асиаеда, Лэ'ьнэда же йажеда, бащэ-тен. шэ'дэтие дьдьи хӧбардана wак'ьлед wан ԝәлата конференса ньмбарьшийа щымэ'тед Асиае у Африкаеда, йа кӧ ньна Сэйриеда бӧрэда дьбэ.

Сала 1957 ньлаки бсада кӧта дьбэ, гава перспективед бона шӧкӧле э'ьлайе дьйа у дьйа п'ак дьбьи Щымэ'тед бьлнд дьхьи ньшьарбуда хwэ бар бь корнеед qэwэтед реакционэ хьрэб у дьйи бар бь сала 1958 бь ме ньмане, wэки э'ьлаьи ме бе хwэйкьрьне у мэ'ькэмкьрьне.

В. Харков.

Эвэрийа растьатьне

26 декабре эwаре сэ'ьта 7 сэрамала хӧбатиед ронийе'ьр Ереванэда ньвиск'аред к'ьрдайе совете рэсти к'ьма ьсэдаред бажер натьи. Сэрэда т'ьжи мэрьвэуи. Ерэ щымэ'та ньэьрр'а т'эйайи бса жи wэк'ьлед интелигенсийа к'ьрдайе совете у т'эwэк хьмэк'ьрэ к'ьрд кӧ ьл нэред Ереванейе хwэндна бьмьда ньндьбьи ньэьрбуи.

Эвэри кандидате бьмед т'ьрийне ньа Шдепчйан вакр.

Дэрйоэда э'ьмр у шӧхьлькьрьна ньвиск'аред к'ьрд, культура у искусте к'ьрдайе советиед бь даклад ньешда ньг'ьнэ'ьр ньэ Г'ьмшие Шьнди.

Пай дакладэр'е ньэ хӧбардан ньеда натьи wэндк'ьре университета Ереванейе дэмэте W. Эwо у е института Ереванейе педагогие Э. Сэрдар. Ар'ьнеда бь хӧбардан пешда натьи у бь эьмаие эрмэни у к'ьрда шьере хwэ хwэндьи ньвиск'ар Э. Эвэдал, ньт. Шьнди Щ. Шалиа, М. Рэшид, К. Чичани у Ф. Чьэь, wэки кӧ жь аине ньэьрда бь ешаеда натьиэ бӧгомкьрьне.

Паше к'ьма ньвиск'аред к'ьрдайе совете жь аине мала хӧбатиед ронийе Ереванеда бь п'ешк'еша натьиэ рэwакьрьне. Ньэьрда хастьна хwэ э'ьламкьр, wэки эвэрие ви щур'ийи т'ьшие бенэ т'ьшкилкьрьне.

К'ьтаеае концерт у киношьки натьиэ дайине.

Ш. Эвьр.

КЬТЕБЕД ТЭЗЭ

Ньширэта Эрмэнистанейа дэwлэте дайе ронийидитьне к'ьтебед нана.

А. С. Пушкин.— «Борис Годунов» драма. Т'ьрцмэ кьрийе П. Микаелийан. 100 ру.

Гевонд Алишан.— «Мьдам». К'ьтеб ньэьрьрийе у ньешхӧбр ньаисийа А. Инчикян. 108 ру.

З. Т. Григорян.— «Ньэр'ьшӧхӧлькьрьна щымэ'тед урьс у эрмэнийе эскэрие дастиебуна qэр'ьна XIX» 200 ру.

В. Димитриев.—«Манчу у Кутик». Гӧнестие йа П. Пр'ошйан. Шькьл ед Н. Нунушян. 48 ру.

Х. Гйулназарйан.— «Нивр». Сэратн. 172 ру.

НАВА ЩЭРГЕ ПЕШЭАНАДА

Алие пешдабрьна сонайа qэрэнда дастаниед Эрмэнистана Совете галэхэ. Нава салед советиедэ ньна у фьбрикед республикае бунэ дэстчехэнед сосиалистийе неш. Эwэна бь техника Wэ'энийе пешва натьиэ сильнкьрьне, wанда бь ньэьрэ инженер, техник у п'ешкэзнед бӧ квалификасие бьлнд дьхӧбьтьн.

Колектива завода Ереванейе ньдр'ьтурбинед бьч'ук бь qэрэра qэр'ьта ПКТС XX рӧндарбуйи хӧбата хwэ дьйа п'ак дайе т'ьшкилкьрьне, резервед зедькьрьна бӧрдане продукснае дьйа хӧбате у бь сайа ваи мэщалед э'ьфранди плана йаиздэй мэйед исалэ ньэм'эн бь 107,6 салэфа qэданд.

Алие ньэьрькьна насосэда дастаниед заводе дьйа гэлэхэ. Нава йаиздэй мэйда эwе плана бӧрдане насосед марка «2К—6» бь 150 салэфа, насосед марка «2К—9» бь 100,5 салэфа, ле ед марка «11/2К—6» бь 100,3 салэфа qэданд у жь плане эwда 562 насос дьа ԝәлет.

П'ала, хӧбатиед инженер-техникие завода ньдр'ьтурбинед бьч'ук бь ваи дастаниэна ньеса ньбуи. Эwана qэwэта хwэ дьшкьрьрьи, бь дьл у эйр хӧбатин у ньэтаиэ 10 декабре плана заводейе салэwэте бь дастаниед мэзьна qэданди.

Нава 11 мэйда хwэqимэтийа ньдуусиие дэwса 11,6 салэфа кӧ бь плане натьиэ к'ьшкьрьне, 16,3 салэфа натийэ ньмэкьрьне.

Бь сайа п'ак т'ьшкилкьрьна хӧбате, ркьчькьрьна техника т'эсэ, технологиа ньеш у п'аккьрьна ньае хӧбата п'ала т'ехэ механикие-бӧрэкьрьнейе заводе ньэьштийа дастаниед мэзьн. Ве т'ехэ (сэрwере т'ехэ Р. Енгойан) плана бӧрдане продукснейе ньэм'эн'эвэ 11 мэйа бь 104 салэфа qэданд.

Ве т'ехэда дьхӧбьтьн п'ешкэзнед баш кӧ плана хӧбата хwэ зедэ дьйдиньи. Мэсэлэ слесаебӧрэкьре насоса Мелик' Мелик'йан плана бӧрдайиейа мэйе бь 160—180 салэфа qэданди, токар Г'ехан Мансурйан у Гарик Мкртчйан бь 200—230 салэфа.

Бона механизасийкьрьна хӧбата т'ехэа х'ьланди галэк мэщалед п'ак натьиэ э'ьфрандьне. Бӧрэ хӧбата жь хwаине qальбе п'ared насосэ у ньдр'ьтурбина ньэькьрьне ниве пьр'е бь qэта дьйатэ кьрьне, ле ве аг'ие дэзред т'эwэ натийэ стандине у ньйа эw хӧбата чэрэм 80 салэфи бь машина те кьрьне. Бь сайа хӧбата п'ared ве т'ехэйе пеш у пешланиед расионализаторие к'ьша насоса 2—3 шара натийе сьькькьрьне у бь чапэка мэзьн материад тенэ ньешландьне.

Ве т'ехэда хӧбата хwэва пешьи п'ала Михаил Каровин, Саг'ат'ед Кушойан у Геворг Гандьлйа, ед кӧ плана хwэйе мэйе бь 150—200 салэфа дьqэдьньи.

Нава 11 мэйед сала 1957 п'ared расионализатор 92 пешланин дан, жь wана 48 натьиэ ньбулкьрьне, ле 46 пешланин бь практика нава дарйайиеда натьиэ хӧбатандьне у жь хӧбатэндьна wан заводе к'эра 600 р'ьэар мэтэ'ьрэйи стандийе.

Расионализатор-п'ала Мелик' Саг'ейан, Якоб, Генрих Петросйан, Аварат Галстйан, Роберт Ангойан, Ншан Кошкарйан гӧнестиед конструктивие'ьр п'ак кьрьне нава конструкциа насоса.

Ньэта ньйа завод матор'ед электрике кӧ насоса дьльнэ хӧбате жь Томске Талинде у жь заводе ԝәлата дьйейа дур ььстийа. Шаш-шара матор' wэхте хwэда ньаеньа стандьне у рие ве йажеда wан завод ньканэ wэ'дэда продуксиа хwэ ньбьина бажерэд Т'эfрэда Совете. Бона эвэ бека ньи пэда, Шемра мэйнэйи щымэ'тне ве тер'а дитйэ, wэки щида, Ереванеда матор'ед кӧ насоса дьльнэ хӧбате бенэ ньэьркьрьне.

Пэрса чекьрьна йаейе жийнедэ бона хӧбатиед заводе Шемра мэйнбуна щымэ'тне к'омэк дайе заводе.

Бона чекьрьна эвайи 3 милион манат т'эqэ натийэ бӧрдане у ньйа дэте бь чекьрьна эи кьрьна.

Сала 1958 эw'эне ве дьйа эwэ продукснае бьда ԝәлет Эwе 25—30 дэqед т'эqэ бьстийэ у планедэ натийэ к'ьшкьрьне, wэки ньмбари сала 1957 дэрдэйина ньэм шур'э насоса ве бь 10 ньээара зедэ бэ.

П'ала, хӧбатиед инженер-техникие завода Ереванейе ньдр'ьтурбинед бьч'ук бь qэрэра Пленум Комэмэк'эна ПКТС декабре у эсэна Совета Т'эwрэфьльд ТРСС ньйа рӧ'ьдар бунэ у ньэму мэщалэ дьльнэ хӧбате, wэки сала 1958-йа бьг'ьнэwэ дастаниед хӧбатейа дьйа мэзьн.

Т. Мурадов.

(Мьэлаьдэрэ мэйи бащэ)

Редактор МИРОЕ ВСАД

Типография № 2 Главного управления издательства и полиграфической промышленности Министерства культуры Армянской ССР. Кинэнна № 8. ВФ 11223